

Toespraak van de minister-president bij de bijeenkomst van de Eerste en Tweede Kamer ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van Hare Majesteit de Koningin, 30 april 2005

Continuïteit en vernieuwing

Majesteit,

Ongetwijfeld zijn ook uw gedachten vanmorgen teruggegaan naar 1980, een kwart eeuw geleden.

- We leefden toen in een land met 14 miljoen mensen.
- Een land met minder diversiteit dan nu. Drie procent van ons was nieuwkomer. Vandaag de dag is dat tien procent.
- De negende stad van ons land - Almere - was nog niet meer dan wat verdwaalde huizen in de polder.
- De werkloosheid was enorm; de ene fabriek na de andere sloot haar deuren.
- We leefden in de starre verhoudingen van de Koude Oorlog. Er waren twee Europa's, gescheiden door prikkeldraad en beton.

Majesteit, Prins Claus heeft gezegd: 'De wereld verandert sneller dan onze capaciteit om veranderingen te kunnen beheersen.'

Veranderingen horen bij het leven. Ze brengen nieuwe, onvermoede mogelijkheden. Maar ze veroorzaken vaak ook gevoelens van onzekerheid.

Verandering mag niet leiden tot versplintering. Bij al onze verschillen delen we immers iets kostbaars. We zijn allemaal inwoners van dat ene vrije, democratische, snel veranderende Nederland. Dat verbindt ons met elkaar.

Majesteit, uw positie in ons staatsbestel markeert die verbondenheid. Zij geeft uitdrukking aan wat ons bindt, dwars door alle partijen en stromingen heen.

U bent lid van de regering. Koning en ministers zijn een 'twee-eenheid'. Uw functie is daarmee meer dan symboliek; meer dan ceremonie.

Het lidmaatschap van de regering.

Het koningschap dat uitdrukking geeft aan de eenheid van het land.

Ze komen samen in u en in het Huis van Oranje-Nassau. Dat zien we terug in het Nederlandse rijkswapen. Het centrale deel daarvan – de leeuw – is afgeleid van het huiswapen van Nassau.

Het rijkswapen - dat ambt en persoon gelijktijdig laat zien - zal ik u zodadelijk aanbieden.

Majesteit, 'de Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk'. Dat zegt onze Grondwet.

We realiseren ons vaak niet hoeveel verantwoordelijkheidsbesef het vergt om 'onschendbaar' te zijn. Hoeveel precisie het vraagt. Hoeveel tact, begrip en inlevingsvermogen.

We hebben diep respect voor de wijze waarop u deze functie vervult. We bewonderen uw talent voor dit mooie, maar ook uiterst moeilijke ambt.

U laat zien dat het mogelijk is *boven* de partijen te staan en tegelijkertijd *tussen* de mensen.

U vervult – juist vanwege uw ongebonden en onpartijdige positie – met vragen en opmerkingen een waardevolle rol binnen de regering.

En u bewijst dat het mogelijk is uiting te geven aan onze eenheid, en tegelijkertijd óók bij te dragen aan veranderingen die de kwaliteit van onze samenleving ten goede komen.

Ik denk aan de manier waarop u vanaf het allereerste begin aandacht heeft gevraagd voor verdraagzaamheid.

“Achter uitingen van intolerantie schuilt vaak angst”, zei u in 1983 in uw Kerstboodschap. “Maar wie bang is, draagt in wezen zelf het gevaar in zich”.

Ik denk ook aan uw inzet voor een vrij, democratisch, verenigd Europa.

U bent - al van jongs af aan - een bezield Europeaan.

Vorig jaar oktober zei u in het Europees Parlement: “Zij die twifelen, gaan voorbij aan het vele dat onze landen inmiddels hebben bereikt. De Unie heeft op haar grondgebied de oorlog uitgebannen, macht ondergeschikt gemaakt aan recht en de deelnemende landen een ongekende welvaart gebracht.”

Een boodschap die onverminderd actueel is.

Juist door uw grote belangstelling voor andere landen en volken, weet u Nederland in het buitenland zo uitmuntend te vertegenwoordigen.

Majesteit, waar het staatshoofd verschijnt, flitsen de camera's en zijn alle oren gespist.

U wordt kritisch gevolgd. De belangstelling voor alles wat u doet en laat is overweldigend.

U bent zichtbaar – en kwetsbaar - zoals weinig anderen in ons land.

Dat hoort bij uw functie.

Maar ieder mens heeft recht op een eigen persoonlijk leven.

Ook u.

Tijd en ruimte om samen te zijn met uw familie. Om de dingen te doen die u energie en inspiratie geven – beeldhouwen, genieten van beeldende kunst, paardrijden.

Om spanningen te verwerken. Om persoonlijk verdriet te overwinnen.

Majesteit, de opdracht die u bij uw geboorte heeft meegekregen, heeft u 'verinnerlijkt'. U vervult die opdracht liefdevol en met inzet van al uw krachten.

We zijn trots op u.

Trots op uw stijl.

Op uw professionaliteit.

Op uw vermogen om continuïteit en vernieuwing te combineren.

Op de manier waarop u boven de partijen staat, en toch midden tussen de mensen.

Waardig en warm.

Onze hartelijke gelukwensen met uw zilveren
regeringsjubileum.

Maar eigenlijk mogen we onszelf feliciteren. Met zo'n
Majesteit...